

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Capvt VI. De cognoscibilitate Dei, seu de modo, quo ab intellectu creato Deus clarè cognisci potest.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38954

CAPVT VI.

*De cognoscibilitate Dei, seu de modo, quo
ab intellectu creato Deus clarè co-
gnosci potest.*

HAstenus de Deo egimus, prout à nobis in statu
viæ secundum nostrum imperfectum concipi-
endi modum per fidem cognosci potest; superest
nunc, vt eundem consideremus, prout à beatis in statu
gloriæ clarè cernitur.

SECTIO I.

*An clara Dei cognitio sit intellectui cre-
ato possibilis.*

Questio intelligenda est, non de potentia naturali;
certum est enim nullum intellectum humanum pos-
se naturaliter ad illam claram essentiæ diuinæ co-
gnitionem pertingere; vnde meritò ab Ecclesia proscri-
pti sunt Ætius & Eunomius & illorum discipuli Anomai,
qui (vt refert S. Epiphanius) Hær. 76. non minùs impiè
quam stolidè, se perfectè & clarè Dei essentiã in hac
vita videre & cognoscere iactabant.

Proposita igitur quæstio intelligi debet de potentia
obedientiali, seu an intellectus creatus auxilio aliquo
& lumine supernaturali possit ita confortari & eleuari,
vt ad clarã & intuitiuã essentiæ diuinæ cognitionem
pertingere queat. Pro cuius resolutione.

Dicendum est, clarã & intuitiuã diuinæ essentiæ
cogni-

cognitionem intellectui creato esse possibilem modo supra explicato. Huic veritati, quæ de fide est, oppositus est error cuiusdam Gregorij Palamæ (de quo frequens mentio est in historia Ioannis Cantacuzeni præsertim lib. 2. cap. 40.) & aliorum illius asseclarum, nec non & Armeniorum quorundam, de quibus agit Richardus Radulphus Archiepiscopus Armacanus lib. 14. de quæst. armenorum c. 1. qui omnes tam Græci quàm Armeni negabant ab vilo intellectu creato diuinam essentiam, prout in se est, clarè cognosci posse.

Refellitur hic error, & veritas nostræ fidei probatur 1. autoritate scripturæ. S. Matth. cap. 5. *Beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt;* & cap. 18. *Angeli eorum in cælis semper vident faciem Patris mei, qui in cælis est:* 1. Ioann. cap. 3. *Similes ei erimus: quoniam videbimus eum, sicuti est:* 1. Cor. 13. *Videmus nunc per speculum in anigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam, sicut & cognitus sum.*

Probat 2. autoritate Concilij Florentini in decreto vnionis, in quo definitum est animas iustorum in cælo clarè Dei Trini & vnus visione & fruitione esse beatas.

Probat 3. ex S. Greg. Papa lib. 18. mor. cap. 28. vbi sic loquitur: *Sciendum verò est, quod fuerunt nonnulli, qui Deum dicerent, etiam in illa regione beatitudinis in claritate quidam sua conspici, sed in natura minime videri.* Postea S. ille pater varia scripturæ loca citat, quibus hunc errorem refellit, & Deum in sua essentia videri à beatis probat Iren. lib. 4. cap. 27. *Deus incomprehensibilis visibilem se & comprehensibilem & capacem hominibus præstat, ut vniuscuique percipientes & videntes se (& paulò post) Homines igitur videlint Deum, & viuunt per visionem immortales facti, & pertingentes usque ad Deum.* S. Bernard. serm. 4. in festo omnium Sanctorum. *In hoc erit vita aterna, ut cognoscamus Patrem, & Filium, cum Spiritu Sancto, & videamus Deum, sicuti est, id est, non modo sicut inest, nobis videlicet aut cæteris creaturis, sed sicut est in semetipso.*

Probat 4. duplici ratione, quâ vtitur S. Thom. 1. p. q. 12. a.

12. a. 1. prima, quòd vel dicendum est in Deo repositam non esse beatitudinem nostram (quod falsum est, & fide repugnat) vel si in Deo reposita est, debet esse in actu perfectissimo circa Deum vt obiectum, qui actus alius esse non potest quàm clara eius visio. Secunda ratio est, quòd naturale desiderium clarè Deum videndi nobis inditum sit; cum enim homo intuetur effectum, naturaliter appetit videre causam; at, si clara Dei visio non esset possibilis, sequeretur Deum frustra & sine ratione desiderium illud naturæ nostræ indidisse, quod omnino dici non debet.

Obijciabant Armeni 1. Apost. dixisse 1 ad Timoth. cap. 1. Deum esse inuisibilem, & cap. 6. inhabitare lucem inaccessibilem, nullumque hominum eum videre posse. Resp. (ex mente S. Aug. epist. 12. ad Paulinam, vbi hæc Apost. verba fuse explicat) illa esse intelligenda de statu Viatorum, non verò beatorum; hoc est Deum ab hominibus, quamdiu in hac mortali vita degunt, secundum legem ordinariam per solas naturæ vires clarè videri non posse, iuxta illud Exodi 33. *Non videbit me homo, & viuet.*

Obijciabant 2. auctoritatem multorum SS. Patrum, præsertim S. Ioann. Chrysost. Theodoret, Theophylacti, Euthymij (quorum verba refert Sixtus Senensis lib. 6. biblioth. sanctæ ann. 182.) qui denegare videntur, Deum ab vilo intellectu creato clarè, vt in se est, videri posse. Resp. cum eodem Sixto Senensi, verba illorum Patrum intelligenda esse, vel de visione Dei per oculum corporeum, quam fatemur esse impossibilem; vel de clara Dei visione ex solis naturæ viribus & secundum legem ordinariam in hac vita; vel de eadem clara Dei visione etiam in altera vita, quatenus ipsius essentiæ diuinæ comprehensionem significat, quæ haud dubie cuiunque intellectui creato est omnino impossibilis.

Obijciabant 3. nullam esse proportionem inter Deum, vt c. are videndum & potentiam creatam intellectuam; cum hæc sit finita, ille verò infinitus. vnde sequitur Deum ab intellectu creato clarè videri non posse. Resp. ex mente S. Doctoris supra, verum esse, nullam inter finitum & infinitum

finitum
intelli
at pos
vnius
ctus a
propo
lum
ctum
aliqu
nequ
actum
fallur

S
di
fe
clarâ
rum
Pa
prau
rerer
nem
ante
fruit
Insti
ribu
se di
didi
ctio
lib.

finitum reperiri proportionem, si proportionis nomine intelligatur habitudo certa quantitatis vnius ad alteram; at posse aliquam esse proportionem, si per illam qualibet vnius ad alterum habitudo intelligatur, qualis est effectus ad causam, potentia ad obiectum; & sic potest esse proportio creaturæ ad Deum, in quantum se habet ad illum vt effectus ad causam suam, vel vt potentia ad obiectum suum: si enim inter potentiam & obiectum finita aliqua & determinata proportio esse deberet, sequeretur nequidem voluntatem creatam posse ferri in Deum per actum charitatis supernaturalis, quod tamen euidenter falsum est.

SECTIO II.

An de facto nunc beati essentiam Dei clare videant.

Sensus questionis est, an Sanctorum animæ, quæ hinc discedunt ab omni peccati tum macula tum pœna perfecte purgatæ, statim atque à corporibus solutæ sunt, clarâ Dei visione fruantur; an verò hæc visio post corporum resurrectionem, aut in aliud tempus differatur?

Partem negantem secuti sunt Millenarij sic dicti, quod præuè intelligentes aliqua verba libri Apocalypseos, assererent Christum Dominum post communem resurrectionem cum Sanctis regnaturum super terram mille annis, antequam ad cœlestem beatitudinem ac diuinæ essentiæ fruitionem illos deducat. Videri potest Lactantius lib. 7. Institutionum diuin. cap. 20. & S. Hieron. lib. de scriptoribus Ecclesiast. cap. 28. vbi etiam Tertul. in eo errore fuisse dicit, nec non & Vigil. in eo libro, quem contra eum edidit. Calvinus etiam non nisi post communem resurrectionem beatos in cœlo Dei visione fruituros existimat lib. 4. Instit. cap. 20.

Par.

Pars verò affirmans, quæ sanctorum animas nunc in cælo clarâ Dei visione frui asserit, de Fide est, & probatur, ac simul error oppositus refellitur. ex scriptura. S. Luc. 23. vbi Christus dixit latroni secum crucifixo, *hodie mecum eris in paradiso*; in quibus verbis nomine paradisi SS. Patres ipsam gloriam & visionem beatificam intelligunt: ita S. Ambr. super hunc locum, S. Hieron. in cap. 9. Zach. & S. Aug. epist. 57. vbi verba illa eo sensu intelligenda esse existimat, vt à Christo dicta sint, non in quantum homo erat, sed in quantum Deus, cum quæ futurus erat latro per visionem claram ipsius, quod est esse in paradiso, id est paradisi gloria & beatitudine frui. Item ex 2. ad Cor. cap. 5. vbi Apost. sic loquitur: *Audemus, & bonam voluntatem habemus magis peregrinari à corpore, & presentes esse ad Dominum*, hoc est, vt Deum ipsum intuitivè & facie ad faciem videamus, quo in sensu hæc Apost. verba intelligit S. Aug. lib. 14. de Trin. cap. 2.

Probat 2. autoritate Concilij Florentini in decreto supra citato, vbi id expressè definitum habetur.

Probat 3. ex S. Cypr. libr. de exhortatione ad martirium cap. vlt. vbi sic loquitur: *Quanta est dignitas, & quanta securitas exire hinc latum, exire inter angustias & pressuram gloriosum, claudere in momento oculos, quibus homines videbantur & mundus, & aperire eosdem statim, vt Deum videatur & Christum*. S. Aug. lib. 12. de Genesi cap. 34. vbi dicit animas Sanctorum esse in paradiso, siue in tertio cælo, quo raptus fuit S. Paulus, easque in illo cælo Dei substantiam verbumque Deum, per quod facta sunt omnia, ineffabiliter videre: & in lib. meditationum cap. 22. *Felix anima*, inquit, *quæ terrene resoluta corpore, libera cælum petit, secura est & tranquilla; non timet hostem neque mortem: habet enim presentem, cernitque indefuenter pulcherrimum Dominum, cui seruiunt, quem dilexit, & ad quem tandem lata & gloriosa pervenit.*

Probat 4. hâc ratione. Deus, cuius natura bonitas, cuius opus misericordia est, prior est haud dubiè ad remunerandum quàm ad puniendum: atqui animabus impi-

impiorum, statim atque decedunt è corporibus, pœnam æternam tam damni quàm sensus infligit, vt patet de Diuine epulone, cuius anima, statim atque à corpore soluta est, in infernum est delata, ibique pœnis & cruciatibus affecta: ergo multò magis credendum est illum beatitudinem æternam, quæ in clara essentia suæ visione consistit, animabus sanctorum & iustorum concedere, statim atque ex hac vita perfectè à peccatis purgata migrauerint.

Obijcies, S. Matth. cap. 20. in parabola operariorum, mercedem non nisi in fine diei omnibus simul operarijs solui; & Apocalyp. 6. animas sanctorum visas esse sub altari, diuinumque responsum accepisse, vt expectarent adhuc modicum tempus, donec compleretur numerus fratrum suorum: ex quibus locis videtur sequi, visionis beatificæ fruitionem simul omnibus electis concedendam vsque in diem iudicij differri. Resp. hæc & similia scripturæ loca intelligenda esse de beatitudine totali & completa, quæ non animæ solùm, sed etiam corporis gloriam requirit; quæ quidem, vt sic, post corporum resurrectionem in vltimum iudicium secundum legem ordinariam referuatur.

SECTIO III.

An ad Deum clarè videndum intellectus creatus lumine aliquo supernaturali indigeat.

Dicendum est 1. intellectum creatum auxilio aliquo supernaturali indigere, quo confortetur & eleuetur ad claram Dei visionem eliciendam; quod quidem auxilium supernaturale communiter à Theologis lumen gloriæ vocatur.

Probat 1. ex Psal. 35. *Apud te est fons vitæ: & in lumine tuo videbimus lumen.* Apoc. 21. *Claritas Dei illuminauit eam,* scilicet societatem beatorum videntium Deum, vt explicat S. Thom. quæst. 12. art. 5. vbi ex his duobus scripturæ

peura locis probat necessitatem luminis gloriae

Probatur 2. ex Concilio Viennensi sub Cleinente 5. in quo inter alios errores Begardorum & Ieguinarum iste quinto loco recensetur. *Quid anima non indiget lumine gloriae eleuante illam ad Deum videndum, & eo beatè fruendum, & ibidem tanquam haeticum damnatur, vt etiam referatur Clementinà (ad nostrum) tit. de haeticis.*

Probatur 3. ex S. Aug. lib. 1. de peccatorum meritis & remissione cap. 19. vbi sic loquitur: *Verum tamen, si percepto baptisinate ex hac vita emigrauerit soluto reatu, cui originaliter erat obnoxius, perficietur in illi lumine veritatis, quod incommutabiliter manens in aeternum iustificatos praesentia creatoris illuminat.*

Probatur 4. hâc ratione: si intellectus ad eliciendum actum fidei supernaturalis in hac vita indiget auxilio aliquo supernaturali, multo magis indigebit ad eliciendum actum visionis beatificae: cum longè sit perfectior, ac multo magis superemineat naturali facultati ipsius intellectus: atqui certum est intellectum non posse sine auxilio aliquo supernaturali actum fidei elicere, vt definitum est in Concilio Tridentino Sess. 6. can. 2. & 3. & antea definitum fuit in Concilio contra Pelagium congregatis: ergo à fortiori idem intellectus ad eliciendum actum visionis beatificae indigebit auxilio aliquo supernaturali; & illud est, quod à Theologis vocatur lumen gloriae.

Dicendum 2. lumen illud gloriae esse qualitatem habitualement intellectui creato ab ipso Deo infusam, illique inhaerentem. Ita communiter Theologi aliquibus exceptis, qui aliter illius luminis naturam explicant.

Probatur assertio hâc ratione; quia scilicet per lumen gloriae intelligitur donum aliquod, quo intellectus creatus eleuatur permanentè & modo sibi connaturali ad Deum clarè videndum: cum enim status beatitudinis sit permanentis, debet etiam habere modum sibi conuenientissimum, quo intellectus perficiatur permanentè, ac reddatur capax per aliquid sibi inhaerens ad visionem illam eliciendam, in qua essentialis eius beatitudo consistit.

Con-

Confirmatur ex eo, quòd ad actum fidei eliciendum ipsa fides habitualis tanquam lux aliqua subobscura intellectui infunditur, illique inhaeret eo fine, vt compleat & perficiat eius vim ex se insufficientem ad credendum in Deum: ergo à pari, imò à fortiori dicendum est, lumen gloriae habitualiter inhaerere intellectui creato, vt compleat & perficiat eius vim debilem & insufficientem ad clarè videndum Deum.

Est autem obseruandum hic quòd, quamuis de fide fit, intellectum creatum indigere aliquo auxilio seu lumine supernaturali ad claram Dei visionem eliciendam, vt patet ex Conc. Viennensi supra relato, non est tamen expressè definitum, quid propriè sit illud lumen, an sit qualitas habitualis inhaerens, vel aliquid aliud; quamuis longè probabilius sit id, quod diximus, & oppositum, licet non sit haereticum, videatur tamen aliquibus Theologis erroneum, vt docet Isambertus ad quæst. 12. disp. 2. art. 3.

Quæres, an lumen illud gloriae tale sit vel esse possit, vt non tantum creatum intellectum, sed etiam oculum corporeum eleuare queat ad visionem claram diuinæ essentiae: seu an oculus corporeus lumine aliquo eleuari possit ad essentiam ipsius Dei videndam? Respondetur id fieri omnino non posse. Ita S. Aug. epist. 111. & 112. vbi ex professò illud varijs tum scripturæ tum SS. Patrum Athanasij; Gregorij Nazianz. Ambr. & Hieronymi auctoritatibus probat. Ratio eius rei est, quia nulla potentia sua vitali actione extra limites obiecti sui versari potest; vnde, si impossibile est per facultatem corpoream visuam percipere saporem vel sonum, multò magis percipere rem purè spiritalem, qualis est Deus. Deinde, si Deus visu corporeo, prout in se est, videri posset, magis adhuc posset sensu interno; vnde sequeretur ipsa bruta animalia capacia fore beatitudinis, quæ in visione Dei consistit, quod absurdum est, & dici non debet.

Obijcies! ob dixisse cap. 19. *In carne mea videbo Deum meum;* & c. 42. *Auditu auris audiui te, nunc autem oculus*

meus videt te. Ad primum locum respondetur cum S. August. lib. 22. de ciuit. c. 19. Iob non dicere se carne aut per carnem, id est oculis carnis visurum Deum; sed in carne, hoc est post resurrectionem resumpto corpore; quod autem addit postea; *Quem visurus sum, ego ipse, et oculi mei conspecturi sunt;* vel de oculis mentis accipiendum est, vel de visione humanitatis Christi, quem in spiritu tunc prouidebat, & Redemptorem vocabat. Ad secundum locum respondetur cum S. Thoma art. 3. de oculo mentis intelligendum esse, vel potius (vt alij interpretantur) de effectu diuinæ prouidentia erga homines, quem tunc ait se fuisse expertum euidenter, & quasi ad oculum cognouisse; cum antea non nisi auditu, & ex aliorum relatione agnouisset.

SECTIO IV.

Quid intellectus lumine gloria illustratus in diuina essentia videat.

Dicendum 1. intellectum lumine gloria illustratum videre Dei essentiam, & simul tres personas diuinas, ac omnes perfectiones formaliter in Deo existentes.

Probatur 1. ex scriptura. 1. S. Ioan. 3. *Videbimus eum factum est,* quæ verba vnanimiter SS. Patres intelligunt de visione beatifica, quæ videtur Deus, sicuti est in seipso; atqui Deus in seipso est vnus in essentia, trinus in personis, habetque formaliter in se omnes perfectiones: ergo

Probatur 2. ex Conc. Florentino in decreto vnionis, vbi definitum est animas iustorum recipi in cœlum, & intueri clarè Deum vnum & trinum sicuti est; vnde sequitur secundum mentem Conc. omnes, etiam diuinas perfectiones à beatis videri; cum non minùs Deo conueniat esse v. g. sapientem, iustum, quàm esse vnum in essentia, & trinum in personis.

Probatur 3. hâc ratione: impossibile est aliquid, quod est

est omnino simplex & indiuisibile, clarè & perfectè videri, quin simul videantur omnia, quæ illi insunt, & cum quibus realiter idem est: atqui essentia diuina est simplicissima & omnino indiuisibilis, & præterea est idem realiter cum personis diuinis, & cum omnibus perfectionibus formaliter in Deo existentibus: ergo visà essentia diuinà necessariò videntur etiam & personæ diuinæ, & omnes perfectiones formaliter in Deo existentes.

Dices, inde consequens fore Deum à beatis comprehendendi. Resp. id non sequi; ad comprehensionem enim Dei, præter cognitionem omnium perfectionum, quæ formaliter in eo existunt, requiritur præterea, vt cognoscantur ea omnia, quæ in illo sunt eminenter, seu quæ ab illo extra se produci possunt, atque insuper vt ipsa diuina essentia cum illis omnibus, quæ formaliter vel eminenter in se continet, tam perfectè cognoscatur, quàm in se cognoscibilis est; quod cum solius Dei proprium sit, sequitur illum à nullo intellectu creato posse comprehendendi.

Dicendum 1. intellectum lumine gloriæ illustratum videndo clarè diuinam essentiam, videre simul etiam in ea multas alias res præter ipsum Deum. Ita S. Thom. 1. p. q. 12. a. 9. & q. 58. a. 7. & cum illo communiter omnes Theologi.

Adhuc autem assertionis clariorem intelligentiam, notandum est ex S. Doctore animas beatas in cælo duplicem habere creaturarum rerum cognitionem; vnâ per proprias illarum species, quas vel initio beatitudinis à Deo acceperunt, vel per aliquas reuelationes de nouo accipiunt; alteram verò in essentia diuina seu in verbo diuino.

Hæc doctrina sic explicata probatur ex S. Aug. lib. 11. de ciuit. Dei cap. 7. vbi sic loquitur: *Cognitio creature in se ipsa (vt ita dicam) decoloratior est, quam cum in Dei sapientia cognoscitur velut in arte, per quam facta est: & cap. 29. Illi (beati scilicet) non per verba sonantia Deum discunt, sed per ipsam præsentiam immutabilis veritatis, &c. ipsam quoque creaturam*

aturam melius ibi, hoc est in sapientia Dei tanquam in ar-
 quâ facta est, quam in ea ipsa sciunt: & paulò post enu-
 ratis varijs creaturarum cœlestium & terrestrium spec-
 ebus adiungit. Omnia hæc aliter in verbo Dei cognoscuntur
 beatis, ubi habent causas rationesque suas, secundum quas facti
 sunt, incommutabiliter permanentes; aliter in seipsis: illic clar-
 ore, hic obscuriore cognitione. S. etiam Bernardus lib. 5. c.
 confider. cap. 1. paucis verbis id optimè explicat; Vides
 (beati scilicet) verbum, & in verbo, facta per verbum, &c.
 optimum videndi genus, si nullius egueris ad omne, quod nôsse
 buerit.

Probatur etiam hæc ratione: visio beatifica Sanctorum
 est quædam participatio visionis illius increata, quâ De-
 us seipsum & creaturas cognoscit: atqui Deus in esse-
 ria sua videt creaturas secundum esse proprium, quo
 habent aut habere possunt in seipsis: ergo & Sanctos eo-
 dem modo creaturas aliquas in essentia diuina videre
 posse censendum est.

SECTIO V.

Quasnam res præter Deum in statu gloria beati cognoscant.

CVM certum sit (vt in sectione præcedenti dictum
 est) beatos non tantum Deum, sed etiam alia multa
 præter ipsum, siue in eius essentia, siue per speciales
 reuelationes, aut alio quouis modo cognoscere; quæ-
 ritur, quasnam sint illæ res, quarum cognitio illis in statu
 gloria competat: pro cuius resolutione

Dicendum 1. beatos non cognoscere omnia futura
 contingentia, nec omnes aliorum liberas cogitationes.
 Ita communiter Theologi, estque sententia S. Dionysii
 & aliorum SS. Patrum asserentium angelos inferiores
 superioribus illuminari, & aliquarum rerum nescientia
 purgari: & colligitur ex cap. 10. Danielis, ubi refertur
 vnum angelum beatum per tres hebdomadas restitisse
 alteri

alteri item beato, utroque illorum pro utilitate sibi commissi contendente, & quid Deus fieri vellet, nesciente: & S. Matth. 24. vbi Christus dicit beatos angelos iudicij extremi neque diem neque horam scire.

Dicendum 2. quemlibet beatum perfecte & clare cognoscere omnia fidei nostræ mysteria. Probat ex Apost. 1. Cor. cap. 13. vbi loquens de fidei mysterijs dicit: *Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem.* Probat 2. ex S. Greg. lib. 18. mor. cap. vlt. in fine. *Hæc viso nunc fide inchoatur; sed tunc in specie perficitur; quando coæternam Dei sapientiam, quam modo per ora prædicantium quasi per decurrentia flumina sumimus, in ipso suo fonte bibemus:* & S. Aug. lib. 20. de ciuit. cap. 1. *Quid videbimus nisi Deum, & omnia illa, quæ nunc non videmus credentes, &c. hic credimus, illic videbimus.* Probat 3. ex eo, quod præmium debet correspondere merito: atqui fidei meritum in eo præsertim consistit, quod firmiter propter auctoritatem Dei reuelantis credantur illa, quæ obscura sunt & inevidentia: ergo fidei præmium in eo consistere debet, ut eadem illa euidenter & clare cognoscenda proponantur.

Dicendum 3. quemlibet beatum omnes rerum species & genera, omniaque scientiarum naturalium obiecta cognoscere; seu ea omnia perfecte scire, quæ ab homine vel angelo naturaliter sciri possunt. Ita S. Thom. art. 8. in resp. ad 4. hoc constat; tum ex eo, quod non minus credibile sit, cuiuslibet beatorum Deum perfectam rerum omnium scientiam communicaturum, quam communicauerat Adamo in statu innocentia, ut docet S. Thomas q. 94. a. 3. cum status gloriæ longè sublimior & perfectior sit; tum etiam ex eo, quod, cum beatitudo sit status omnium bonorum aggregatione perfectus, requirit, ut intellectus beati ea omnia cognoscat, quæ requiri possunt ad naturalem sui perfectionem, & ad explendum appetitum sciendi rectæ rationi consentaneum, qui ipsi naturaliter inest: atqui talis est rerum omnium naturalium cognitio: ergo, &c.

Dicendum denique quemlibet beatum ea omnia cognoscere, quæ ad illum speciali modo spectant; v. g. angelos hominum Custodes scire perfecte ea omnia, quæ ad eorum gubernationem conducere quocumque modo possunt; item quemlibet sanctum cognoscere omnes orationes, quæ ad illum diriguntur, & omnia, quæ ab hominibus viatoribus in eius honorem fiunt.

Probatur 1. ex illis S. Petri verbis epist. 2. c. 1. *Dabo operam & frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis;* quibus significat curam & sollicitudinem, quam seruaturum se dicit in statu gloriæ pro salute fidelium; vnde sequitur eum in illo statu cognoscere omnia, quæ ad eorum salutem spectare possunt; hæc enim cognitio ipsi, utpote primo & summo totius Ecclesiæ post Christum Pastori, maximè competit.

Probatur 2. ex Conc. Senonensi in decretis fidei, cap. 13. vbi damnantur hæretici, qui dicunt nostras orationes à sanctis non cognosci, eosque proinde à nobis non debere orari; diciturque *eum facile intellecturum, quam id falsum sit, qui non ignorat Sanctis peruium esse omniforme diuinitatis speculum, in quo, quidquid eorum intersit, illucescit.*

Hinc sequitur (quod notandum est) fieri posse, ut aliquis beatus, qui meritis ac proinde gloriâ minor est, plura in statu beatitudinis sciat & cognoscat, quam alius, qui gradum sanctitatis & gloriæ superiorem obtinet; quia scilicet illius specialis conditio hanc cognitionem exigit, huius verò minime; nec propterea quidquam huius gloriæ & felicitati detrahatur; siquidem, ut rectè dixit S.

Aug. lib. 5. Confess. cap. 4. Deum alloquens:

*Beatus est, qui te nouit, etsi alia nesciat; qui
verò te & alia nouit, non propter illa
beatior, sed propter te
solum.*

SECTIO VI.

An omnes beati aequaliter Deum videant.

Cum (vt dicit S. Aug. lib. 1. de Trinit. c. 9. & 15.) in visione clara Dei sit tota merces, visioque illa sit summum nostrum bonum, vnde communiter Theologi essentialem hominis beatitudinem in ipsa Dei visione constituunt; hinc intelligi potest, cum quaeritur, an beati aequaliter Deum videant? idem esse ac si quaeratur, an omnes beati aequalem gloriae gradum obtineant?

Dicendum est igitur sanctos in caelo non aequali modo videre Deum, nec aequaliter esse beatos. Huic veritati, quae de fide est, oppositus est error Iouiniani, qui (vt testatur S. Hieronymus lib. 2. cont. Iouin.) asseribat nullam esse inter beatos, siue in ratione meriti, siue in statu gloriae, inaequalitatem.

Refellitur hic error, & nostrae fidei veritas probatur 1. ex scriptura S. Ioan. 14. *In domo Patris mei mansiones multae sunt: 1. ad Cor. cap. 15. Stella à stella differt in claritate: sic & resurrectio mortuorum: & cap. 3. Vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem: & 2. ad Cor. 9. Qui parce seminat, parce & metet.*

Probatur 2. ex communi consensu totius Ecclesiae, quae sanctissimam Dei matrem super omnes choros angelorum in caelestibus regnis exaltatam esse praedicat.

Probatur 3. ex S. Gregorio lib. 4. mor. cap. 31. *Quia in hac vita discretio est operum, erit in illa procul dubio discretio dignitatum.*

Obijciebat Iouinianus parabolam operariorum S. Mat. 20. quibus, licet inaequali tempore & labore operantibus, aequalis merces vnus denarij reddita est. Resp. cum S. Aug. Ser. 59. de verb. Dom. cap. 4. per aequalitatem denarij cuique operariorum soluti, intelligendam esse aequalitatem durationis in beatitudine; haec enim in omnibus aeterna futura est: vel cum S. Thoma 1. 2. q. 5.

a. 2. per denarium intelligi obiectum beatitudinis, quod in se vnum idemque est pro vnoquoque beatorum scilicet essentia diuina, quæ eadem ab omnibus clare videbitur. Quæ tamen æqualitas durationis vel obiecti, non impedit inæqualitatem visionis & fruitionis ipsius obiecti pro ratione inæqualium meritorum cuiuslibet beati: etenim, vt rectè docet S. Thom. 1. p. q. 12. a. 6. ille, qui plus habuerit de charitate, plus participabit de lumine gloriæ, ex cuius proinde maiori, vel minori intensi-
one secundum mentem S. Doctoris prouenit maior vel minor perfectio visionis beatificæ.

TRACTATUS III.

De sanctissimæ Trinitatis Mystério.

Cum ex omnibus Christianæ fidei mysterijs nullum sit, quod aut violentius demon iam ab initio nascentis Ecclesiæ impugnaverit, mysterio sanctissimæ Trinitatis, aut in eius impugnatione pertinacius perseuerauerit (vt satis euincunt Arrianorum, Sabellianorum, Patripassianorum, Macedonianorum hæreses, & alia similes pestes ex abyssi puteo emissa, quæ tot in Ecclesiâ strages ediderunt) ideo maximi interest fidem sanam & perfectam de tam sublimi & ineffabili mysterio concipere & seruare; ita vt illius face prælucente verum à falso, certum ab incerto in re tanti momenti secernere valeamus; præsertim cum (vt rectè dixit S. Augustinus lib. 1. de trinit. c. 5.) *Nec vllibi periculosius erreretur, nec ali- quid laboriosius quaratur, nec quidquam fructuosius inueniatur.* Et quoniam non humanæ solum, sed etiam angeli-
cæ mentis captum longè superat; ideo ad explicandas
taua